

Leder

Henning Sten Hansen, ansvarshavende redaktør

Nærværende fjerde nummer af Perspektiv har ikke noget fælles tema, men indeholder en række artikler, der alle perspektiverer brugen af geografisk information.

Indsamling og bearbejdning af geodata koster hvert år det danske samfund millioner af kroner, og langt hovedparten af disse udgifter betales af den offentlige sektor. På denne baggrund blev der i slutningen af 90'erne iværksat et projekt, der skulle undersøge mulighederne for at samordne den tekniske og topografiske kortlægning for at undgå dobbeltarbejde og dermed spare ressourcer. Inge Flensted Jensen, der har været meget aktiv i dette arbejde, beskriver arbejdet med at definere fælles objekttyper for den tekniske og topografiske kortlægning. Arbejdet, der er forankret i Grundkortudvalget, har været meget mere vellykket, end de fleste havde turde håbe på, og i løbet af indeværende år afsluttes en førstegangsproduktion baseret på de fælles objekttyper. Denne konkrete forsøgsproduktion har fundet sted hos Kort og Matrikelstyrelsen samt en række kommuner i Hovedstadsområdet. Det skal således blive interessant at læse den afsluttende rapport, der vil beskrive såvel de tekniske som økonomiske og organisatoriske aspekter. Hele arbejdet falder perfekt i tråd med de bestræbelser, der udfoldes på europæisk plan for at skabe en fælles infrastruktur

for geografisk information i Europa – det såkaldte INSPIRE initiativ.

Selvom Kort og Matrikelstyrelsen som nævnt ovenfor har indstillet produktionen af traditionelle topografiske kort (forsvarets kort undtaget) er der alligevel behov for at generalisere de meget detaljerede TOP10DK databaser til kort i lavere målestok. På denne baggrund beskriver Marlene Meyer og Peter West-Nielsen fra Kort & Matrikelstyrelsen de vigtigste metoder til at generalisere geodata – dvs. at transformere højt detaljerede data til mindre detaljerede data. Som eksempel på aktuelle generaliseringsprojekter hos KMS beskrives arbejdet med at generalisere TOP10DK til et kort, der tænkes anvendt i målestok 1 : 50.000. Udover disse mere traditionelle anvendelser af generalisering, vil det ligeledes være nødvendigt at kunne generalisere data – evt. i realtid – der ønskes overført til og anvendt på mobile terminaler som mobiltelefoner og PDA'er. De små skærme og den lave transmissionsbåndbredde kræver simpelthen en kraftig, men meget selektiv generalisering af grunddata.

De to næste artikler beskriver forskellige anvendelser af geografisk information. Først beskriver Kerstin Geitner fra Danmarks Fiskeriundersøgelser, hvorledes man har anvendt GIS til at analysere fremtidige placeringer af hav-

brug. På samme måde som der på land skal foretages en afvejning af forskellige kriterier for lokalisering af en produktionsvirksomhed er der på havet en række overvejelser af primært biologisk, kemisk og fysisk art, men også juridiske forhold spiller en vigtig rolle. Traditionelt har dataindsamlingen til havs været meget begrænset i forhold til på landjorden. Kun en dybdemodell af de indre danske farvande samt en kortlægning af bundsedimenter er generelt tilgængelige. Tilvejebringelse af data har derfor krævet en del arbejde, men ikke desto mindre er det lykkedes. Jeg vil derfor benytte denne lejlighed til at opfordre alle "dataejere" – offentlige såvel som private – at beskrive og indberette disse data til den nationale metadata-service på www.geodata.info.dk.

Derpå følger artikel af Bernd Möller giver en meget interessant og aktuel indfaldsvinkel til brug af geografisk information. Artiklen beskriver resultatet af et PhD-studie omkring integration af geografiske metoder i såvel den lokale som den landsdækkende energisystemanalyse. Det er et af de hidtil bedste forsøg på at nyttiggøre landets omfattende datasamlinger med stedbestede registerdata, og jeg håber, at denne artikel kan inspirere andre til på samme måde at bruge detaljerede registerdata til avancerede geografiske analyser og modeller. Sidst men ikke mindst er de beskrevne meto-

der med til at kunne besvare et af tidens højaktuelle spørgsmål – hvordan får vi mest miljø for pengene?

Den næstsidste artikel af Dan Christensen omhandler GIS i relation til Persondataloven. Dette emne aktualiseres til stadighed, og i forlængelse af den nye nationaladresse-database, stiller man sig ofte spørgsmålet - hvad må jeg, og hvad må jeg ikke?

Den sidste artikel af Esben Munk Sørensen beskriver, hvorledes der har været et tæt samspil imellem udviklingen indenfor kartografi og geodata på den ene side og den samfundsmæssige og teknologiske udvikling på den anden. Samspillet beskrives lige fra de tidligste erfaringer med kortlægning til nutidens og den nære fremtids anvendelse af geodata. De såkaldte

Location based services, hvor mobiltelefonen forventes at spille en nøglerolle, vil på trods af den yderst avancerede underliggende teknologi bringe brugen af geodata ud til os alle på en ny måde og uden at brugeren egentlig tænker over det. Paradoksalt nok sker denne udvikling samtidig med, at vi til manges ærgrelse må vinke formentlig definitivt farvel til borgernes traditionelle indgang til geodata – nemlig de topografiske kortserier. At besøge diverse hjemmesider med geografisk information kan på ingen måde give brugeren/læseren den visuelle oplevelse, det er at "læse" et topografisk kort. Jeg kan ikke lade være med at sammenligne et såkaldt "skærmkort" med forskellige former for elektroniske bøger. Der foregår dog over hele verden en intens forskning i brugen af "skærmkort", og ikke mindst brugen af Virtual

Reality og 3D geo-visualisering vil give helt nye muligheder, som vi indtil for få år siden blot drømte om. Såfremt man har besøgt centret for 3D geoinformation på Aalborg universitet har man fået en forsmag på mulighederne.

Næste nummer af Perspektiv, der udkommer i begyndelsen af 2004, vil atter have et fælles tema, idet foredrag på den netop afholdte konference om historiske kort vil danne rammen for det næste nummer. Efter at vi i det aktuelle nummer har set fremad, skal det blive interessant at se på kartografien, som den har udfoldet sig i fortiden. Dette betyder ikke, at der ikke vil være plads til andre artikler, og vi vil på redaktionen stadig opfordre alle læsere til uopfordret at indsende artikler eller ideer til artikler med henblik på efterfølgende publicering.